

Total No. of Questions - 04]

[Total No. of Printed Pages - 04

[4159] – 501

B. Ed. (PHY. EDU.) (SEMESTER - I)

Examination – 2012

**PHILOSOPHICAL, SOCIOLOGICAL, HISTORICAL
AND RECREATIONAL BASIS OF
PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS**

(PAPER - I)

(2010 Course)

Time : Two Hours

Total Marks : 50

Note : (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *Neat diagrams must be drawn wherever necessary.*

(iii) *Figures to the right indicate full marks.*

Q. 1. What is Philosophy? How will you develop your own philosophy for your life? **[15]**

OR

What is Recreation? List the different types of recreation and explain any one in detail.

Q. 2. Elaborate the aims and objectives of physical education. **[15]**

OR

Write the historical perspectives of Ancient and Modern Olympics.

Q. 3. (A) Match the pairs : **[5]**

(1) Ambabai Talim

(1) Amaravati

(2) Hanuman Vyayam

(2) Pune

Prasarak Mandal

(3) NIS

(3) Aurangabad

[4159] – 501

Page 1

P.T.O.

Total No. of Questions - 04]

[Total No. of Printed Pages - 04

(4) LNIPE

(4) Miraj

(5) Maharashtra Mandal

(5) Gwalior

(6) Patiala

(7) Delhi

(B) Write true or false (any five) :

[5]

(i) NIS means National Indian Sports.

(ii) Khashaba Jadhav was born in Madhya Pradesh.

(iii) Leisure Time must be constructive.

(iv) Relationship between Physical Education and Education is like two sides of the same coin.

(v) Physical Education means the development of Cognitive, Psychomotor and affective domain.

(vi) Asian Games started in the year 1926.

Q. 4. Write short Notes (any two) :

[10]

(i) Modern Olympics.

(ii) Values and Ethics of a player.

(iii) Relationship of Physical Education and Education.

(iv) Scope of Physical Education.

_____

मराठी रूपांतर

वेळ : दोन तास

एकूण गुण : ५०

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(२) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
(३) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण आहेत.

प्र. १. तत्वज्ञान म्हणजे काय? स्वतःच्या आयुष्यासाठी स्वतःचे तत्वज्ञान कसे विकसित कराल? [१५]

किंवा

मनोरंजन म्हणजे काय स्पष्ट करा. मनोरंजनाचे विविध प्रकार सांगून त्यांतील कोणताही एक स्पष्ट करा.

प्र. २. शारीरिक शिक्षणाची ध्येये व उद्दिष्टेच सोदाहरण स्पष्ट करा. [१५]

किंवा

प्राचीन व आधुनिक ऑलिंपिक ऐतिहासिक अनुषंगाने स्पष्ट करा.

प्र. ३. (अ) जोड्या लावा : [०५]

(१) अंबाबाई तालीम	(१) अमरावती
(२) हनुमान व्यायाम प्रसारक मंडळ	(२) पुणे
(३) एन. आय. एस.	(३) औरंगाबाद
(४) एल. एन. आय. पी. ई.	(४) मिरज
(५) महाराष्ट्र मंडळ	(५) ग्वाल्हेर
	(६) पतियाला
	(७) दिल्ली

(ब) चूक की बरोबर ते लिहा (कोणतेही पाच) :

[०५]

- (१) एन. आय. एस. म्हणजे नॅशनल इंडियन स्पोर्ट्स.
- (२) खाशाबा जाधव हे मध्य प्रदेशात जन्मास आले होते.
- (३) फावला वेळ हा विधायकच असायला हवा.
- (४) शारीरिक शिक्षण व शिक्षण यांच्यातील संबंध म्हणजे एकाच नाण्याच्या दोन बाजू.
- (५) बोधात्मक, कार्यात्मक व भावात्मक विकास म्हणजे शारीरिक शिक्षण होय.
- (६) आशियाई स्पर्धांची सुरुवात १९२६ साली झाली.

प्र. ४. टिपा द्या (कोणत्याही दोन) :

[१०]

- (१) आधुनिक ऑलिंपिक
- (२) खेळाडूची मूल्ये व नैतिकता
- (३) शारीरिक शिक्षण व शिक्षण यांतील संबंध
- (४) शारीरिक शिक्षणाची व्याप्ती

Total No. of Questions - 04]

[Total No. of Printed Pages - 04

[4159] – 502

B. Ed. (PHY. EDU.) (SEMESTER - I)

Examination – 2012

**THE ANATOMICAL AND PHYSIOLOGICAL
BASIS OF EXERCISE AND SPORTS**

(PAPER - II)

(2010 Course)

Time : Two Hours

Total Marks : 50

- Note :** (i) *All questions are compulsory.*
(ii) *Neat diagrams must be drawn wherever necessary.*
(iii) *Figures to the right indicate full marks.*
-
-

Q.1. (A) Structure and functions of skeletal muscle. [08]

(B) Describe function of cerebrum. [07]

OR

(A) Explain classification and function of Bones.

(B) Explain ATP - PC system of Energy Production.

Q.2. Describe structure and function of human heart and circulation of blood in it. [15]

OR

What is Respiration? Explain mechanism of respiration and effect of exercise on respiratory system. [15]

Q.3. Write in short (**any five**) : [10]

- (a) Blood pressure.
(b) Types of muscle fiber.

Total No. of Questions - 04]

[Total No. of Printed Pages - 04

- (c) Function of stomach.
- (d) Function of spinal cord.
- (e) Function of pituitary gland.
- (f) Organs of excretory system.
- (g) Stroke volume.

Q.4. Write short notes (any two) :

[10]

- (a) Types of respiration.
  - (b) Movement of shoulder joint.
  - (c) Prevention of fatigue.
  - (d) Oxygen debt.
-

मराठी रूपांतर

वेळ : दोन तास

एकूण गुण : ५०

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(२) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
(३) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण आहेत.

प्र. १. (अ) अस्थिस्नायूची रचना आणि कार्ये स्पष्ट करा. [०८]

(ब) मोठ्या मेंदूचे कार्य स्पष्ट करा. [०७]

किंवा

(अ) हाडांचे वर्गीकरण आणि कार्ये स्पष्ट करा.

(ब) ऊर्जा निर्मितीची ए. टी. पी. - पी. सी. संस्था स्पष्ट करा.

प्र. २. मानवी हृदयाची रचना आणि कार्ये स्पष्ट करून रक्ताभिसरण क्रिया विशद करा. [१५]

किंवा

श्वसन म्हणजे काय? श्वसनाची क्रिया स्पष्ट करा व व्यायामाचा श्वसन संस्थेवर होणारा परिणाम लिहा.

प्र. ३. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) : [१०]

(अ) रक्तदाब

(ब) स्नायू तंतूचे प्रकार

(क) जठराचे कार्य

(ड) मज्जारज्जूचे कार्य

(इ) पियुषिका ग्रंथीचे कार्ये

(फ) उत्सर्जन संस्थेचे अवयव

(ग) स्ट्रोक व्हॉल्युम

Total No. of Questions - 04]

[Total No. of Printed Pages - 04

प्र. ४. टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

[१०]

- (अ) श्वसनाचे प्रकार
- (ब) खांद्याच्या सांध्यातील हालचाली
- (क) थकवा घालविणे
- (ड) प्राणवायूचे कर्ज

[4159] – 503

B. Ed. (PHY. EDU.) (SEMESTER - I)
Examination – 2012
FITNESS, WELLNESS AND YOGA
(PAPER - III)
(2010 Course)

Time : Two Hours

Total Marks : 50

- Note :**
- (i) *All question are compulsory.*
  - (ii) *Neat diagrams must be drawn wherever necessary.*
  - (iii) *Figures to the right indicate full marks.*
-
-

Q. 1. What is physical fitness? Give classification of it and explain any two HRF components with suitable examples. **[15]**

OR

Give definition of 'power' and 'agility'. Explain any two drills of exercise with suitable diagram which develop it.

Q. 2. Elaborate obesity in detail and give tips for management of it. **[15]**

OR

What is 'Yoga'? Explain 'Asana' and 'Pranayama' in detail.

Q. 3. (A) Write true or false : **[05]**

- (1) Ability of muscles to create force against resistance is 'strength'.
- (2) Isometric muscle contraction is that contraction of muscles where muscle changes its length.

- (3) Body composition is a component of HRPF.
- (4) Plyometric training basically develops flexibility.
- (5) Physical fitness prevents contact of diseases.

(B) Fill in the blanks : **[05]**

- (1) WHR is the ratio of waist and .....
- (2) 'Coffee grinder' exercise develops ..... (component of physical fitness)
- (3) Different methods of breathing control is known as ..... in Yoga.
- (4) Muscular endurance is developed through ..... training method, where there are different stations of exercise.
- (5) Zig-zag run is the exercise for developing ..... (component of SRPF)

Q. 4. Write short notes (any two) : **[10]**

- (i) C. V. endurance
  - (ii) Suryanamaskara and its benefits
  - (iii) Fitness training methods
  - (iv) Factors affecting fitness
-

मराठी रूपांतर

वेळ : दोन तास

एकूण गुण : ५०

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(२) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
(३) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण आहेत.

प्र. १. शारीरिक सुदृढता म्हणजे काय? त्याचे वर्गीकरण द्या व कोणत्याही दोन आरोग्याधिष्ठित शारीरिक सुदृढता घटकांचे सोदाहरण स्पष्टीकरण करा.

[१५]

किंवा

‘शक्ती’ व ‘दिशाभिमुखतेची’ व्याख्या द्या. त्यांना विकसित करणाऱ्या कोणत्याही दोन व्यायामांच्या सराव कवायती (drills) रेखाचित्रासह स्पष्ट करा.

प्र. २. स्थूलता सविस्तर स्पष्ट करा व त्याच्या व्यवस्थापनासाठी सूचना द्या.

[१५]

किंवा

‘योग’ म्हणजे काय? ‘आसन’ व ‘प्राणायाम’ सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र. ३. (अ) चूक की बरोबर :

[०५]

- (१) रोधाविरुद्ध स्नायूंची बल निर्माण करण्याची क्षमता म्हणजे ‘ताकद’.
(२) आयसोमेट्रिक स्नायू आकुंचन हे स्नायूंचे असे आकुंचन आहे ज्यामध्ये स्नायूची लांबी बदलते.
(३) शरीर घटक रचना (Body composition) हा आरोग्याधिष्ठित शारीरिक सुदृढता घटक आहे.
(४) प्लायोमेट्रिक प्रशिक्षण प्रामुख्याने लवचिकता विकसित करते.
(५) शारीरिक सुदृढता रोग होण्याला प्रतिबंध करते.

(ब) रिकाम्या जागा भरा :

[०५]

- (१) WHR हे कंबर व ..... चे प्रमाण आहे.
- (२) 'कॉफी ग्राइंडर' हा व्यायाम ..... घटक विकसित करतो.
- (३) योगमध्ये विविध प्रकारे श्वसनाचे नियंत्रण म्हणजे ..... होय.
- (४) स्नायूचा दमदारपणा ..... प्रशिक्षण पद्धतीने विकसित होतो, ज्यामध्ये व्यायामाची केंद्रे (Stations) असतात.
- (५) 'झिग-झॅयाग' धावणे हा व्यायाम कौशल्याधिष्ठित शारीरिक सुदृढतेचा ..... घटक विकसित करण्याकरिता आहे.

प्र. ४. टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

[१०]

- (अ) हृदयाचा दमदारपणा
- (ब) सूर्यनमस्कार व त्याचे फायदे
- (क) सुदृढता प्रशिक्षण पद्धती
- (ड) सुदृढतेवर परिणाम करणारे घटक

Total No. of Questions - 04]

[Total No. of Printed Pages - 04

[4159] – 504

**B. Ed. (PHY. EDU.) (SEMESTER - I)
Examination – 2012**

**METHODOLOGY OF TEACHING
PHYSICAL EDUCATION**

(2010 Course)

Time : Two Hours

Total Marks : 50

- Note :**
- (i) *All questions are compulsory.*
  - (ii) *Neat diagrams must be drawn wherever necessary.*
  - (iii) *Black figures to the right indicate full marks.*
-
-

Q.1. Classify teaching styles. Explain guided discovery and reciprocal style with suitable example. **[15]**

OR

Why are different teaching styles important? Explain with suitable example difference between production and reproduction teaching style.

Q.2. Write in details about on educated person who has received physical education. **[15]**

OR

Expalin the importance of planning. Develop a unit plan of football for grade IX.

Q.3. Attempt **any five** : **[10]**

- (a) Give examples of magic words and positive feedback.
- (b) Write the important factors in movement concept.
- (c) What is A. L. T. - P. E.?

[4159] – 504

Page 1

P.T.O.

Total No. of Questions - 04]

[Total No. of Printed Pages - 04

- (d) Mention the different physical activities suggested in the State P. E. Curriculum for IX and X standards.
- (e) What are common traits of an effective P. E. teacher?
- (f) What is the meaning of teacher - student physical distances given below :
1 to 3 feet, 7 to 10 feet, above 16 feet.
- (g) Suggest protocols for entry and exit from P. E. class.

Q.4. Write short notes (any two) :

[10]

- (a) Importance and types of feedback.
  - (b) Lesson plan.
  - (c) Movement concept.
  - (d) Domains of Physical Education learning.
-

(मराठी रूपांतर)

वेळ : दोन तास

एकूण गुण : ५०

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(२) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
(३) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण आहेत.

प्र. १. अध्यापन शैलींचे वर्गीकरण करा. निर्देशित शोध शैली व अन्योन्य शैली सोदाहरण स्पष्ट करा. [१५]

किंवा

विविध अध्यापन शैली वापरणे महत्त्वाचे का असते? उत्पादन पुनरुत्पादन व शैली सोदाहरण स्पष्ट करा.

प्र. २. शारीरिक शिक्षण घेऊन सुशिक्षित झालेली व्यक्ती - सविस्तर लिहा. [१५]

किंवा

नियोजनाचे महत्त्व स्पष्ट करा. इयत्ता ९वीसाठी फूटबॉल या घटकाचे नियोजन करा. [१५]

प्र. ३. कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा : [१०]

- (अ) जादुई शब्द व सकारात्मक प्रत्याभरणाची उदाहरणे द्या.
(ब) हालचाल संकल्पनेतील घटक लिहा.
(क) शैक्षणिक अध्ययन कालावधी - शारीरिक शिक्षण (एएलटी-पीई) म्हणजे काय?
(ड) इयत्ता ९वी, १०वीच्या राज्य शारीरिक शिक्षण अभ्यासक्रमातील वेगवेगळे उपक्रम नमूद करा.
(इ) प्रभावी शारीरिक शिक्षण शिक्षकाची सर्वसाधारण गुणवैशिष्ट्ये कोणती?
(फ) पुढे दिलेल्या शिक्षक-विद्यार्थी शारीरिक अंतरांमधून काय संदेश दिला जातो -
१ ते ३ फूट, ७ ते १० फूट, १६ फुटांपेक्षा अधिक.
(ग) शारीरिक शिक्षण पाठातील प्रवेश व प्रस्थानाचे शिष्टाचार तयार करा.

Total No. of Questions - 04]

[Total No. of Printed Pages - 04

प्र. ४. टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

[१०]

- (अ) प्रत्याभरणाचे महत्त्व व प्रकार
- (ब) पाठ नियोजन
- (क) हालचाल संकल्पना
- (ड) शारीरिक शिक्षण अध्ययनाची क्षेत्रे

Total No. of Questions - 04]

[Total No. of Printed Pages - 16

[4159] – 505

B. Ed. (PHY. EDU.) (SEMESTER - I)

Examination – 2012

**METHODOLOGY OF TEACHING
SCHOOL SUBJECTS**

(PAPER - V)

(2010 Course)

Methodology of Teaching English

Time : Two Hours

Total Marks : 50

Note : (i) *All question are compulsory.*

(ii) *Neat diagrams must be drawn wherever necessary.*

(iii) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1. Explain in detail Grammar Translation Method. [15]

OR

Define Content Cum Methodology (CCM). Write objectives and Importance of CCM in English language.

Q.2. Explain Structural Approach of teaching English in detail. [15]

OR

Explain in detail objectives of teaching English. Write the importance of English language in today's world.

Q.3. Answer in short (any five) : [10]

- (a) Define Dr. West method.
- (b) Steps of Evaluation.
- (c) Linguistic Skills.
- (d) Types of Grammar.

[4159] – 505

Page 1

P.T.O.

Total No. of Questions - 04]

[Total No. of Printed Pages - 16

- (e) Techniques of Teaching English.
- (f) Types of oral tests.
- (g) Types of Prose.

Q.4. Write short notes (any two) :

[10]

- (a) Advantages and disadvantages of Dramatization.
- (b) Six characteristics of Textbook.
- (c) Difference between Reader and Textbook.
- (d) Loud and Silent Reading.

मराठी अध्यापन पद्धती

वेळ : दोन तास

एकूण गुण : ५०

प्र. १. मातृभाषेची विशेष उद्दिष्टे कोणती? ग्रहणात्मक उद्दिष्टे सविस्तर स्पष्ट करा. [१५]

किंवा

‘मातृभाषेची सद्यस्थिती’ यावर साधक-बाधक चर्चा करा.

प्र. २. आशययुक्त अध्यापन पद्धती म्हणजे काय? आशययुक्त अध्यापन पद्धतीचे प्रकार सांगून कोणत्याही दोन पद्धतींचे फायदे-तोटे लिहा. [१५]

किंवा

(अ) मातृभाषेच्या आदर्श पाठ्यपुस्तकाचे निकष लिहा. [७]

(ब) शैक्षणिक साधनांची व्याख्या द्या. शैक्षणिक साधनांचे अध्यापनातील महत्त्व लिहा. [८]

प्र. ३. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) : [१०]

(अ) शैक्षणिक साधनांचे प्रकार व उदाहरण लिहा.

(ब) नियोजन म्हणजे काय?

(क) अध्यापनाची व्याख्या लिहा.

(ड) मातृभाषा शिक्षकाची शैक्षणिक पात्रता लिहा.

(इ) मराठी अध्यापनाच्या पद्धती कोणत्या?

(फ) वाचनाचे प्रकार कोणते?

(ग) मातृभाषेचे मूलभूत कौशल्य लिहा.

प्र. ४. टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) : [१०]

(अ) पाठ नियोजन

(ब) मातृभाषेची सर्वसामान्य उद्दिष्टे

(क) व्याकरण अध्यापन पद्धती

(ड) आशययुक्त अध्यापन पद्धतीचे महत्त्व

हिंदी अध्यापन पद्धति

समय : दो घंटे

पूर्णांक : ५०

प्र. १. सहायक साधनों का अर्थ और महत्त्व समझाते हुए उनका भेद और वर्गीकरण स्पष्ट कीजिए। [१५]

अथवा

हिंदी भाषा का महत्त्व स्पष्ट करते हुए हिंदी भाषा सिखाने के उद्देश्यों पर प्रकाश डालिए।

प्र. २. प्रभावशाली अध्यापन के लिए हिंदी अध्यापक में कौन-कौन से गुण आवश्यक हैं, सविस्तार वर्णन कीजिए। [१५]

अथवा

भाषा शिक्षा की प्रमुख प्रणालियों की सूची बनाकर किसी एक प्रणाली का विस्तारपूर्वक वर्णन कीजिए।

प्र. ३. निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर लिखिए (कोई पाँच) : [१०]

(अ) वाचन के सिर्फ प्रकार लिखिए।

(ब) मौन वाचन का महत्त्व अति संक्षिप्त में लिखिए।

(क) मौखिक और लिखित रचना कार्य में होनेवाली कोई भी दो गलतियाँ बताइए।

(ड) पाठ नियोजन के महत्त्व के चार मुद्दे लिखिए।

(इ) हिंदी अध्यापक के कोई भी चार आवश्यक गुण लिखिए।

(फ) भाषा शिक्षा में व्याकरण का महत्त्व अति संक्षिप्त में लिखिए।

(ग) पद्य शिक्षा के कोई भी दो उद्देश्य लिखिए।

प्र. ४. टिप्पणी लिखिए (कोई दो) : [१०]

(अ) सूक्ष्म अध्यापन का महत्त्व

(ब) कविता अध्यापन का महत्त्व

(क) भाषा अध्यापन में काव्य का स्थान

(ड) वेस्ट प्रणाली का स्वरूप, लाभ एवं मर्यादाएँ।

Methodology of Teaching History

Time : Two Hours

Total Marks : 50

Q. 1. Write in detail the aims, objectives and values of teaching History. [15]

OR

Write importance of teaching method. Explain discussion method and source method of teaching History.

Q. 2. 'Qualities of an Ideal History Teacher' - Discuss in detail. [15]

OR

Explain the criteria of an ideal textbook of History.

Q. 3. Give answer in brief (**any five**) : [10]

- (a) Write types of History.
- (b) Importance of History in daily life.
- (c) Write types of lesson.
- (d) Explain two important things about Audio-Visual aids in teaching of History.
- (e) Write changing concept of teaching History.
- (f) Write two problems in teaching History.

Q. 4. Write short notes (**any two**) : [10]

- (a) Correlation of History and Civics.
- (b) Lesson plan.
- (c) Scope of History.
- (d) Values of teaching History.

Methodology of Teaching History

Time : Two Hours

Total Marks : 50

(मराठी रूपांतर)

- प्र. १. इतिहास अध्यापनाची ध्येये, उद्दिष्टे आणि मूल्ये सविस्तर स्पष्ट करा. [१५]
- किंवा
- अध्यापन पद्धतीचे महत्त्व लिहा. चर्चा पद्धती आणि आधार पद्धती या इतिहास अध्यापन पद्धती स्पष्ट करा.
- प्र. २. 'इतिहासाच्या आदर्श शिक्षकाची गुणवत्ता' - सविस्तर स्पष्ट करा. [१५]
- किंवा
- इतिहासाच्या आदर्श पाठ्यपुस्तकाचे निकष स्पष्ट करा.
- प्र. ३. थोडक्यात उत्तरे द्या. (कोणतेही पाच) : [१०]
- (अ) इतिहासाचे प्रकार लिहा.
- (ब) रोजच्या जीवनातील इतिहासाचे महत्त्व सांगा.
- (क) पाठाचे प्रकार लिहा.
- (ड) इतिहासाच्या अध्यापनात श्रव्य-दृक् साधनांचे दोन महत्त्व सांगा.
- (इ) इतिहास अध्यापनाची बदलती संकल्पना लिहा.
- (फ) इतिहास अध्यापनातील दोन समस्या लिहा.
- प्र. ४. टिपा लिहा. (कोणतेही दोन) : [१०]
- (अ) इतिहास व नागरिकशास्त्र यांतील समवाय.
- (ब) पाठ नियोजन.
- (क) इतिहासाची व्याप्ती.
- (ड) इतिहास अध्यापनाची मूल्ये.

Methodology of Teaching Geography

Time : Two Hours

Total Marks : 50

Q. 1. Explain the place of Geography in school curriculum. [15]

OR

Elaborate the objectives of teaching Geography.

Q. 2. Write the types of questions and describe the stages of constructing question paper. [15]

OR

Write the importance of teaching aids in Geography. Explain Maps and Models in detail.

Q. 3. Write in short (**any five**) : [10]

- (a) Steps of Lesson Plan.
- (b) Student centered teaching methods.
- (c) Definition of Geography.
- (d) Importance of introduction in lesson.
- (e) Write any four units in Physical Geography.
- (f) Difference between Journey Method and Excursion Method.

Q. 4. Write short notes (**any two**) : [10]

- (a) Local Geography.
- (b) Project Method.
- (c) Regional Method.
- (d) Geography Teacher.

Methodology of Teaching Geography

Time : Two Hours

Total Marks : 50

(मराठी रूपांतर)

- प्र. १. शालेय अभ्यासक्रमातील भूगोलाचे स्थान स्पष्ट करा. [१५]
किंवा
भूगोल अध्यापनाची उद्दिष्टे सोदाहरण स्पष्ट करा.
- प्र. २. प्रश्नांचे प्रकार लिहून प्रश्नपत्रिका बांधणीच्या पायऱ्यांचे वर्णन करा. [१५]
किंवा
भूगोलात शैक्षणिक साधनांचे महत्त्व लिहून प्रतिकृती आणि नकाशा सविस्तर स्पष्ट करा.
- प्र. ३. थोडक्यात लिहा (कोणतेही पाच) : [१०]
(अ) पाठ टाचणाऱ्या पायऱ्या.
(ब) विद्यार्थीकेंद्रित अध्यापन पद्धती.
(क) भूगोलाची व्याख्या.
(ड) प्रस्तावनेचे पाठातील महत्त्व.
(इ) प्रादेशिक भूगोलातील कोणत्याही चार घटकांची नावे.
(फ) प्रवास पद्धती आणि सहल पद्धतीतील फरक.
- प्र. ४. टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) : [१०]
(अ) स्थानिक भूगोल.
(ब) प्रकल्प पद्धती.
(क) प्रादेशिक पद्धती.
(ड) भूगोल शिक्षक.

Methodology of Teaching Science

Time : Two Hours

Total Marks : 50

Q.1. List out Teaching Aids and their types. Explain its importance in teaching Science. [15]

OR

Discuss in detail various objectives of teaching Science in secondary school.

Q.2. Explain criteria of an Ideal Textbook of Science. [15]

OR

How will you implement content cum methodology in teaching of Science Method.

Q.3. Write in brief (**any five**) : [10]

- (a) Overhead projector.
- (b) Museum.
- (c) Content cum Methodology.
- (d) Critical study of textbook.
- (e) Values of teaching Science subject.
- (f) Remedial teaching in Science.
- (g) Unit Plan.

Q.4. Write short notes (**any two**) : [10]

- (a) Demonstration method.
- (b) Correlation between Science and History subject.
- (c) Laboratory.
- (d) Aquarium.

Methodology of Teaching Science

Time : Two Hours

Total Marks : 50

(मराठी रूपांतर)

प्र. १. शैक्षणिक साधनांची यादी आणि प्रकार लिहून शैक्षणिक साधनांचे शास्त्र अध्यापनात महत्त्व लिहा. [१५]

किंवा

माध्यमिक स्तरावरील शास्त्र अध्यापनाची विविध उद्दिष्टांची सविस्तर चर्चा करा.

प्र. २. शास्त्राच्या आदर्श पाठ्यपुस्तकाचे निकष स्पष्ट करा. [१५]

किंवा

शास्त्र अध्यापनात आशययुक्त अध्यापन पद्धतीचा वापर कसा कराल?

प्र. ३. थोडक्यात उत्तरे द्या (कोणतेही पाच) : [१०]

- (अ) ओव्हरहेड प्रोजेक्टर.
- (ब) संग्रहालय.
- (क) आशययुक्त अध्यापन पद्धती.
- (ड) पाठ्यपुस्तकाचा चिकित्सक अभ्यास.
- (इ) शास्त्र अध्यापनाची मूल्ये.
- (फ) शास्त्रातील उपचारात्मक पद्धती.
- (ग) घटक नियोजन.

प्र. ४. संक्षिप्त टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) : [१०]

- (अ) प्रात्यक्षिक पद्धती.
- (ब) इतिहास आणि शास्त्र विषयातील समवाय.
- (क) प्रयोगशाळा.
- (ड) मत्स्यालय.

Methodology of Teaching Mathematics

Time : Two Hours

Total Marks : 50

Q.1. Explain how will you teach the concept of curved surface area of cylinder using Inductive Method of teaching. Also write merits and demerits of Inductive Method of teaching Mathematics. [15]

OR

(A) Teaching the concept of curved surface area of cylinder using deductive method. [8]

(B) Merits and demerits of deductive method of teaching Mathematics. [7]

Q.2. Write the importance and need of content cum methodology in teaching-learning of Mathematics Method. [15]

OR

(A) Write characteristics of a good text book of Mathematics. [8]

(B) Suggest enrichment programme for gifted students. [7]

Q.3. Write short notes (any two) : [10]

- (a) Year plan.
- (b) Plan a lesson note to teach concept of triangle.
- (c) Oral work importance.
- (d) Types of Teaching aids.

Q.4. Write answers (any five) : [10]

- (a) Define a Point, Ray and Line segment.
- (b) Concept of CCM.
- (c) Example of Heuristic Method in teaching Mathematics.

Total No. of Questions - 04]

[Total No. of Printed Pages - 16

- (d) Unit test.
- (e) Homework.
- (f) Mathematics club.
- (g) Mathematics and Physical Education.

Methodology of Teaching Mathematics

Time : Two Hours

Total Marks : 50

(मराठी रूपांतर)

- प्र. १. 'वृत्तचितीच्या वक्र पृष्ठफलाचे क्षेत्रफळ' ही संकल्पना उद्गामी अध्यापन पद्धतीने कसे शिकवाल ते स्पष्ट करा. गणित विषय शिकवण्याच्या उद्गामी अध्यापन पद्धतीचे फायदे-तोटे लिहा. [१५]
- किंवा
- (अ) वृत्तचितीच्या वक्र पृष्ठफलाच्या क्षेत्रफळाचे अध्यापन अवगामी पद्धतीचा वापर करून शिकवणे. [८]
- (ब) गणित अध्यापनाच्या अवगामी पद्धतीचे फायदे व तोटे. [७]
- प्र. २. आशययुक्त अध्यापन पद्धतीचे गणित अध्ययन व अध्यापनासाठी महत्त्व व गरज लिहा. [१५]
- किंवा
- (अ) गणिताच्या चांगल्या पाठ्यपुस्तकाची वैशिष्ट्ये लिहा. [८]
- (ब) गुणवंत विद्यार्थ्यांसाठी संपन्नीकरण कार्यक्रम सुचवा. [७]
- प्र. ३. टिपा लिहा (कोणतेही दोन) : [१०]
- (अ) वार्षिक नियोजन.
- (ब) त्रिकोणाची संकल्पना अध्यापनासाठी पाठ टाचण तयार करा.
- (क) तोंडी पाठाचे महत्त्व.
- (ड) शैक्षणिक साधनांचे प्रकार.
- प्र. ४. थोडक्यात लिहा (कोणतेही पाच) : [१०]
- (अ) व्याख्या द्या : बिन्दु, किरण व रेषाखंड
- (ब) CCMची संकल्पना.
- (क) स्वयंशोधन पद्धतीचे उदाहरण.

Total No. of Questions - 04]

[Total No. of Printed Pages - 16

- (ड) घटक चाचणी.
- (इ) गृहपाठ.
- (फ) गणिताचे संघ.
- (ग) गणित व शारीरिक शिक्षण.

Methodology of Teaching Information Technology

Time : Two Hours

Total Marks : 50

Q. 1. List different methods of teaching I.T. Explain any two methods in details. [15]

OR

Explain concentric and linear method of curriculum construction in I.T.

Q. 2. Define I.T. Explain its need, importance and scope in various fields. [15]

OR

(A) I.T. and Education. [8]

(B) I.T. and Media. [7]

Q. 3. Answer in short (**any five**) : [10]

(a) Any four uses of MS-Word.

(b) List Multimedia devices.

(c) RAM, ROM

(d) List output devices.

(e) Search engine.

(f) Types of mouse.

(g) LAN, WAN (Give examples)

Q. 4. Write short notes (**Any two**) : [10]

(a) Internet (Advantages and Disadvantages)

(b) Objectives of I.T.

(c) Correlation I.T. and school subjects.

(d) Teaching Aids in I.T.

Methodology of Teaching Information Technology

Time : Two Hours

Total Marks : 50

(मराठी रूपांतर)

प्र. १. माहिती तंत्रज्ञान शिकवण्याच्या पद्धतींची यादी करा. कोणत्याही दोन पद्धती सविस्तर स्पष्ट करा. [१५]

किंवा

समकेंद्री व एकरेषीय या पाठ्यक्रम बनवण्याच्या पद्धती स्पष्ट करा.

प्र. २. माहिती तंत्रज्ञान म्हणजे काय? स्पष्ट करा. माहिती तंत्रज्ञानाची विविध क्षेत्रांतील गरज, महत्त्व व व्याप्ती स्पष्ट करा. [१५]

किंवा

(अ) माहिती तंत्रज्ञान व शिक्षण. [८]

(ब) माहिती तंत्रज्ञान व प्रसारमाध्यम. [७]

प्र. ३. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) : [१०]

(अ) MS-Word चे चार उपयोग लिहा.

(ब) मल्टीमेडिया उपकरणांची यादी लिहा.

(क) RAM, ROM

(ड) आउटपुट उपकरणांची यादी करा.

(इ) सर्च इंजिन.

(फ) माउसचे प्रकार.

(ग) LAN, WAN (उदाहरणे लिहा)

प्र. ४. टिपा लिहा (कोणतेही दोन) : [१०]

(अ) इंटरनेट (फायदे व तोटे)

(ब) माहिती तंत्रज्ञानाची उद्दिष्टे.

(क) माहिती तंत्रज्ञान व शालेय विषयांचा सहसंबंध.

(ड) माहिती तंत्रज्ञानातील शैक्षणिक साधने.

Total No. of Questions - 04+04]

[Total No. of Printed Pages - 06

[4159] – 51

B. Ed. (PHY. EDU.) (SEMESTER - I)

Examination – 2012

Paper - I

**FOUNDATION OF PHYSICAL EDUCATION
AND SPORTS**

(2010 Course)

Time : Three Hours

Total Marks : 100

Note : (i) All question are compulsory.

(ii) Neat diagrams must be drawn wherever necessary.

(iii) Figures to the right indicate full marks.

SECTION - I

Q. 1. Write meaning of Education and Physical Education. What is the need of Philosophy in sports and games? [15]

OR

Write concept of Recreation. Explain in details kinds of Recreation.

Q. 2. What is an Olympic Movement? Write historical perspective of Modern Olympics. [15]

OR

(A) Values and Ethics of Sports and Physical Education. [08]

(B) Aims and objectives of Physical Education. [07]

Q. 3. Write short notes on **any two** : [10]

(a) Fitness movement.

(b) Contribution of Greece in sports.

(c) Hanuman Vyayam Prasarak Mandal - Amravati.

(d) Relation between education and physical education.

[4159] – 5 1

Page 1

Total No. of Questions - 04+04]

[Total No. of Printed Pages - 06

Q. 4. Write definitions of any five of the following :

[10]

- (a) Education
  - (b) Physical Education
  - (c) Games
  - (d) Recreation
  - (e) Values
  - (f) Philosophy
  - (g) Fitness
-

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : १००

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(२) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
(३) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण आहेत.

विभाग - १

प्र. १. शिक्षण व शारीरिक शिक्षणाचा अर्थ लिहा. क्रीडा व खेळामध्ये तत्वज्ञानाची गरज काय आहे? [१५]

किंवा

मनोरंजनाची संकल्पना लिहा. मनोरंजनाचे प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र. २. ऑलिम्पिक चळवळ म्हणजे काय? आधुनिक ऑलिम्पिकचा ऐतिहासिक दृष्टिकोन सविस्तर लिहा. [१५]

किंवा

(अ) क्रीडा आणि शारीरिक शिक्षण यांतील मूल्ये व नीतिमूल्ये. [०८]

(ब) शारीरिक शिक्षणाची ध्येये आणि उद्दिष्टे. [०७]

प्र. ३. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा लिहा : [१०]

(अ) सुदृढता चळवळ

(ब) ग्रीस या देशाचे खेळांतील योगदान

(क) हनुमान व्यायाम प्रसारक मंडळ - अमरावती

(ड) शिक्षण व शारीरिक शिक्षणातील सहसंबंध

Total No. of Questions - 04+04]

[Total No. of Printed Pages - 06

प्र. ४. खालीलपैकी कोणत्याही पाच व्याख्या लिहा :

[१०]

(अ) शिक्षण

(ब) शारीरिक शिक्षण

(क) खेळ

(ड) मनोरंजन

(इ) मूल्ये

(फ) तत्त्वज्ञान

(ग) तंदुरुस्ती

_____

SECTION - II

Q. 1. Define Sports Psychology. Why knowledge of Sports Psychology is essential to the Physical Education Teacher? Illustrate. [15]

OR

Explain cognitive process. How sensation and perception are useful in sports movements?

Q. 2. Define Personality. List the personality traits and explain it with examples in sports. [15]

OR

'Motivation is a soul of success'. Explain this statement with the following points :

- (A) Meaning and Types of Motivation
- (B) Techniques to Develop Motivation

Q. 3. Write short notes (**any two**) : [10]

- (a) Importance of Sports Psychology.
- (b) Thinking Process.
- (c) Growth and Development.
- (d) Emotions and their role in sports.
- (e) Heredity and environmental – factor's which affect personality.

Q. 4. Write in short (**any five**) : [15]

- (a) Types of anxiety.
- (b) Stages of development.
- (c) Factors affecting Motor learning.
- (d) Motivation Cycle.
- (e) Name main Five dimensions of personality.
- (f) Attention.

(मराठी रूपांतर)

विभाग - २

प्र. १. क्रीडा मानसशास्त्राची व्याख्या द्या. शारीरिक शिक्षण शिक्षकास क्रीडा मानसशास्त्राचे ज्ञान का आवश्यक आहे? सोदाहरण स्पष्ट करा. [१५]

किंवा

अवबोध प्रक्रिया स्पष्ट करा. संवेदना व अवबोध क्रीडा हालचालींमध्ये कसे उपयोगी आहेत ते लिहा. [१५]

प्र. २. व्यक्तिमत्व म्हणजे काय? व्यक्तिमत्वाच्या गुणवैशिष्ट्यांची यादी करून विविध खेळांद्वारे व्यक्तिमत्व विकास कसा होतो ते सोदाहरण स्पष्ट करा. [१५]

किंवा

‘प्रेरणा हा यशाचा आत्मा आहे’ हे विधान खालील मुद्द्यांच्या आधारे स्पष्ट करा : [१५]

(अ) प्रेरणेचा अर्थ व प्रकार

(ब) प्रेरणा विकसित करण्याची तंत्रे

प्र. ३. संक्षिप्त टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) : [१०]

(अ) क्रीडा मानसशास्त्राचे महत्त्व.

(ब) विचार प्रक्रिया.

(क) वाढ आणि विकास

(ड) भावना आणि त्यांची खेळातील भूमिका.

(इ) स्पर्धेसाठीची मानसिक तयारी.

(फ) व्यक्तिमत्त्वावर परिणाम करणारे घटक - अनुवंश आणि परिस्थिति.

प्र. ४. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) : [१०]

(अ) चिंतेचे प्रकार.

(ब) विकासाच्या अवस्था.

(क) कारक अध्ययनावर परिणाम करणारे घटक.

(ड) प्रेरणा चक्र.

(इ) व्यक्तिमत्त्वाचे मुख्य पाच पैलू / घटक.

(फ) अवधान.

Total No. of Questions - 04+04]

[Total No. of Printed Pages - 06

[4159] – 52

B. Ed. (PHY. EDU.) (SEMESTER - I)

Examination – 2012

APPLIED SCIENCE IN PHYSICAL EDUCATION

AND SPORTS

(PAPER - II)

(2008 Course)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 100

Note :

- (i) *All questions are compulsory.*
- (ii) *Answers to the two sections should be written in separate books.*
- (iii) *Neat diagrams must be drawn wherever necessary.*
- (iv) *Figures to the right indicate full marks.*

SECTION - I

The Anatomical and Physiological Basis of Exercise and Sports

Q.1. Describe the structure of human heart. Explain the effect of exercise on cardiovascular system. [15]

OR

(A) Describe the structure and function of knee joint. [8]

(B) Explain the effect of exercise on respiratory system. [7]

Q.2. Describe function of the lobes of cerebrum. Explain the role of sympathetic nervous system in exercise. [15]

OR

Describe the structure of skeletal muscle. Explain the types of muscle fibers.

Total No. of Questions - 4+4]

[Total No. of Printed Pages - 06

Q.3. Write in short (any five) :

[10]

- (a) Tidal volume.
- (b) Delay of fatigue.
- (c) Reflex action.
- (d) Spinal cord.
- (e) Blood pressure.
- (f) Basic movement of joint.
- (g) Stroke volume.

Q.4. Write short notes (any two) :

[10]

- (a) Classification of joints.
- (b) Types of respiration.
- (c) Nutrition and performance.
- (d) ATP - CP system for energy.

SECTION - II
Biomechanics, Athletic Care and Rehabilitation

Q. 5. Define sports medicine. Explain the sports medicine in physical education. [15]

OR

What is lever? Name various types of lever. Explain principles of lever with the help of sports movement.

Q. 6. What is Biomechanics? Explain the importance of Biomechanics in sports performance. [15]

OR

What are deformities? Explain the types of postural deformities. What is the effect of deformities on sports performance.

Q. 7. Write in short (**any five**) : [10]

- (a) Dehydration.
- (b) Components of food and their function.
- (c) First aid.
- (d) Potential and Kinetic energy.
- (e) Centripetal force.
- (f) Projectile.
- (g) Stability and equilibrium.

Q. 8. Write short notes (**any two**) : [10]

- (a) Newton's Third (IIIrd) law.
- (b) Factors affecting motion.
- (c) Classification of injuries.
- (d) Diet : Before and during competition.

मराठी रूपांतर

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : ५०

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(२) दोन्ही विभागांची उत्तरे स्वतंत्र उत्तरपत्रिकेत लिहा.
(३) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
(४) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण आहेत.

विभाग - १

प्र. १. मानवी हृदयाच्या रचनेचे वर्णन करा. हृदयाभिसरण संस्थेवर व्यायामाचा होणारा परिणाम स्पष्ट करा. [१५]

किंवा

- (अ) गुडघ्याच्या सांध्याची रचना व कार्य वर्णन करा. [०८]
(ब) श्वसन संस्थेवर व्यायामाचा होणारा परिणाम लिहा. [०७]

प्र. २. मोठ्या मेंदूची कार्ये वर्णन करा. स्वायत्त मज्जा संस्थेचे खेळातील कार्य स्पष्ट करा. [१५]

किंवा

अस्थिस्नायूची रचना लिहा. स्नायुतंतूचे प्रकार स्पष्ट करा.

प्र. ३. थोडक्यात लिहा (कोणतेही पाच) : [१०]

- (अ) नित्यश्वसित हवा
(ब) थकवा लांबविणे
(क) प्रतिक्षिप्त क्रिया
(ड) मज्जारज्जू
(इ) रक्त दाब
(फ) सांध्यातील मूलभूत हालचाली
(ग) स्ट्रोक व्हॉल्यूम

Total No. of Questions - 04+04]

[Total No. of Printed Pages - 06

प्र. ४. टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

[१०]

- (अ) सांध्यांचे वर्गीकरण
- (ब) श्वसनाचे प्रकार
- (क) पोषण आणि कार्यमान
- (ड) ऊर्जेची ATP-CP संस्था

विभाग - २

प्र. ५. क्रीडा वैद्यकशास्त्राची व्याख्या द्या. शारीरिक शिक्षणात क्रीडा वैद्यकशास्त्राचे महत्त्व स्पष्ट करा. [१५]

किंवा

तरफ म्हणजे काय? तरफांचे प्रकार सांगा. तरफांच्या तत्त्वचे खेळांतील हालचालींसह स्पष्टीकरण करा. [१५]

प्र. ६. जीवयांत्रिकी शास्त्र म्हणजे काय? खेळातील प्राविण्यात जीवयांत्रिकी शास्त्राचे महत्त्व स्पष्ट करा. [१५]

किंवा

शरीर धारणेतील दोष म्हणजे काय? त्याचे प्रकार स्पष्ट करा. त्यामुळे क्रीडा कार्यमानावर होणारा परिणाम लिहा.

प्र. ७. थोडक्यात लिहा (कोणतेही पाच) : [१०]

- (अ) डिहायड्रेशन
- (ब) अन्नाचे घटक आणि कार्ये
- (क) प्रथमोपचार
- (ड) स्थितिज आणि गतिज ऊर्जा
- (इ) केंद्राभिगामी बल.
- (फ) प्रक्षेपण
- (ग) स्थिरता आणि समतोलत्व

प्र. ४. टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) : [१०]

- (अ) न्यूटनचा तिसरा नियम
- (ब) गतीवर परिणाम करणारे घटक
- (क) दुखापतींचे वर्गीकरण
- (ड) आहार : स्पर्धेपूर्वी आणि स्पर्धेच्या वेळी

Total No. of Questions - 08]

[Total No. of Printed Pages - 07

[4159] – 53

B. Ed. (PHY. EDU.) (SEMESTER - I)

Examination – 2012

Paper - III

MANAGEMENT AND EVALUATION IN

PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS

(2008 Course)

Time : Three Hours

Total Marks : 100

Note : (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *Answers to the two sections should be written in separate books.*

(iii) *Figures to the right indicate full marks.*

SECTION - I

Q. 1. What is Budget? Explain the principles of Budget in Physical Education with suitable example. **[15]**

OR

What is time table Explain the principles of time table in school.

Q. 2. What is Management? Explain functions and importance of Management in Physical Education. **[15]**

OR

Write down the types of sports equipment. As a physical education teacher, how will you maintain the sports equipment?

Q. 3. Write short notes (**any five**) : **[10]**

(a) Importance of supervision.

[4159] – 53

Page 1

P.T.O.

Total No. of Questions - 08]

[Total No. of Printed Pages - 07

- (b) Types of Ground.
- (c) Qualification of supervisor.
- (d) Characteristics of an organizer.
- (e) Difference between Organization and Administration.
- (f) Any two guidelines for school physical education program.
- (g) Role of leadership.

Q.4. Short notes (any two) :

[10]

- (a) Equipment Room.
- (b) Problems in Physical Education.
- (c) Principles of Management.
- (d) Functions of Supervisor.

SECTION - II

Q. 5. Ellobarate how will you administrate physical fitness tests in your school. [15]

OR

Following distribution shows the performance of pull-ups test. Find and compare mean for both classes and explain whether these is difference between muscular endurance of students of both classes.

S. No.	1	2	3	4	5	6	7	N
C. I.	3 - 5	6 - 8	9 - 11	12 - 14	15 - 17	18 - 20	21 - 23	-
Class - A	7	7	13	15	14	8	6	70
Class - B	5	7	8	15	19	16	10	80

Q. 6. Explain the process of evaluation and write factors to be considered for accurate evaluation. [15]

OR

Criticize the following statements :

- Two different groups are having the same mean. Are these groups equal in their capacities?
- Mean of push-ups test of one class is 28 and median is 20. Class Teacher says his class has capacity to perform 28 push-ups on an average.
- Class Teacher gives mean of 100 m. sprint performance to the class to prove that the class has good performance but the head master asks to solve median which is less. He asks the logical reason of it to the teacher.
- Calculate mean of the following score :
15, 12, 13, 14, 11
Add 4 in each score and calculate mean again and criticize whether there is difference between two means?

Q. 7. Write in short (any five) : **[10]**

- (a) Names of two power test
- (b) What is 'validity' of test?
- (c) Height = 1.73 mts., Weight = 87 k.g. Calculate BMI.
- (d) Required equipment for Harward step test.
- (e) Write two names of each
  - (i) Internet Browser
  - (ii) Search Engine
- (f) Write any four uses of MS-Word
- (g) Write the formula to find Standard Deviation

Q. 8. Short notes (any two) : **[15]**

- (a) Compare Standardized and Teachers made test
  - (b) Sit and Reach Test
  - (c) Characteristics of Normal Probability Curve
  - (d) Norms
-

मराठी रूपांतर

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : १००

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(२) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
(३) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण आहेत.

विभाग - १

प्र. १. अंदाजपत्रक म्हणजे काय? शारीरिक शिक्षणातील अंदाजपत्रकाची तत्त्वे सोदाहरण स्पष्ट करा. [१५]

किंवा

वेळापत्रक म्हणजे काय? शालेय वेळापत्रकाची तत्त्वे सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र. २. व्यवस्थापन म्हणजे काय? शारीरिक शिक्षणातील व्यवस्थापनाचे महत्त्व व कार्ये सविस्तर स्पष्ट करा. [१५]

किंवा

खेळ साहित्याचे प्रकार लिहा. क्रीडा शिक्षक म्हणून खेळ साहित्याची निगा तुम्ही कशी ठेवाल?

प्र. ३. थोडक्यात लिहा (कोणत्याही पाच) : [१०]

- (अ) पर्यवेक्षणाचे महत्त्व
(ब) मैदानांचे प्रकार
(क) पर्यवेक्षकाच्या पात्रता
(ड) आयोजकाची गुणवैशिष्ट्ये
(इ) आयोजन व व्यवस्थापनातील फरक
(फ) शालेय शारीरिक शिक्षण कार्यक्रमाची दोन मार्गदर्शक तत्त्वे
(ग) नेतृत्वाची भूमिका

प्र. ४. टिपा लिहा (फक्त दोन) :

[१०]

- (अ) खेळसाहित्य खोली
 (ब) शारीरिक शिक्षणाच्या समस्या
 (क) व्यवस्थापनाची तत्त्वे
 (ड) पर्यवेक्षकाची कार्ये

विभाग - २

प्र. ५. तुम्ही तुमच्या शाळेत शारीरिक सुदृढता कसोट्यांचे व्यवस्थापन कसे कराल ते सोदाहरण लिहा.

[१५]

किंवा

खालील वारंवारिता विसरणामध्ये दोन वर्गांच्या पुल-अप्स कसोटीचे कार्यमान दिलेले आहे. दोन्ही वर्गांच्या कार्यमानाचे मध्यमान काढून तुलना करा व त्यांच्या स्नायूंच्या दमदारपणामध्ये फरक आहे का ते स्पष्ट करा.

अ. क्र.	१	२	३	४	५	६	७	एकूण संख्या
वर्गांतर	३-५	६-८	९-११	१२-१४	१५-१७	१८-२०	२१-२३	-
'अ' वर्ग	७	७	१३	१५	१४	८	६	७०
'ब' वर्ग	५	७	८	१५	१९	१६	१०	८०

प्र. ६. मूल्यमापन संकल्पना स्पष्ट करून मूल्यमापन अचूक होण्यासाठी विचारात घेण्यासाठीचे घटक लिहा.

[१५]

किंवा

खालील वाक्यांसंबंधी टीकात्मक परीक्षण करा :

- (अ) दोन गटांचे मध्यमान सारखे आहे, तर ते गट क्षमतेने सारखे आहेत का?
 (ब) एका वर्गाच्या पुशअप्स कसोटीचे मध्यमान २८ आले व मध्यगा २० आहे, त्या वर्गाचा शिक्षक त्या वर्गाची सरासरी २८ पुशअप्स काढण्याची क्षमता आहे असे म्हणतो.

(क) एका वर्गाचा शिक्षक त्या वर्गातील विद्यार्थी १०० मीटर धावण्यामध्ये कार्यमान देतात हे दाखविण्यासाठी मध्यमान सांगतात, तर मुख्याध्यापक त्यांना त्याच वर्गाच्या कार्यमानाची मध्यगा काढण्यास सांगून ती कमी असल्यामुळे त्या शिक्षकास तार्किक कारण विचारतात.

(ड) खाली दिलेल्या प्राप्तांकावरून मध्यमान काढा :

१५, १२, १३, १४, ११

प्रत्येक प्राप्तांकामध्ये ४ मिळवा व पुन्हा मध्यमान काढून दोन्ही मध्यमानांमध्ये फरक आहे का त्याची चिकित्सा करा.

प्र. ७. थोडक्यात लिहा (कोणतेही पाच) :

[१०]

(अ) 'शक्ती' मापनाच्या कोणत्याही दोन कसोट्या.

(ब) कसोटीची 'वैधता' म्हणजे काय?

(क) उंची = १.७३ मी., वजन = ८७ कि. ग्रॅ. तर बी. एम. आय. शोधा.

(ड) हार्वर्ड स्टेप टेस्टसाठी आवश्यक साधने.

(इ) कोणतीही दोन नावे लिहा :

(i) इंटरनेट ब्राउजर (ii) सर्च इंजिन

(फ) एम एस वर्डचे चार उपयोग लिहा.

(ग) प्रमाण विचलनाचे सूत्र लिहा.

प्र. ४. टिपा लिहा (कोणतेही दोन) :

[१०]

(अ) प्रमाणित कसोट्या आणि शिक्षकनिर्मित कसोट्यांची तुलना.

(ब) सिट अॅण्ड रीच कसोटी.

(क) प्रसामान्य संभव वक्राची वैशिष्ट्ये .

(ड) मानके.

Total No. of Questions - 04+04]

[Total No. of Printed Pages - 06

[4159] – 54

B. Ed. (PHY. EDU.) (SEMESTER - I)

Examination – 2012

Paper - IV

**EMERGING TRENDS IN PHYSICAL
EDUCATION AND SPORTS**

(2008 Course)

Time : Three Hours

Total Marks : 100

- Note :** (i) *All question are compulsory.*
(ii) *Answers to the two sections should be written in separate books.*
(iii) *Black figures to the right indicate full marks.*

SECTION - I

Q.1. What is Stress? Name the types of stress. Write the causes of athletic stress and suggest measures to control stress. **[15]**

OR

What is Yoga? Describe in details first four limbs of Patanjali Ashtang Yoga.

Q.2. Explain factors of Physical Fitness. **[15]**

OR

Illustrate the importance of Health Related Physical fitness in school children.

Q.3. Write short notes (**any two**) : **[10]**

- (a) Factors determining Physical Fitness.
- (b) Mental health
- (c) Agility - Five pictorial practice drills.

[4159] – 54

Page 1

P.T.O.

Total No. of Questions - 04+04]

[Total No. of Printed Pages - 06

- (d) Obesity and physical activities.
- (e) Karma yoga, Mantra yoga.

Q.4. Write in short (any five) :

[10]

- (a) What is Pratyahar?
- (b) Misconceptions about yoga (**any two**)
- (c) Definition of Muscular Strength
- (d) Effect of house system on active life style.
- (e) Names of “Bahirang yoga”.
- (f) Any training method for developing Physical Fitness.
- (g) Two physical and mental benefits of yoga.

SECTION - II

Q. 1. What are the factors of Obesity? How would you manage Obesity? [15]
Explain.

OR

What is Physical Activity? Explain benefits of Physical Activities.

Q. 2. List the Sports Awards given at State and National levels. Describe two [15]
awards each from State and National levels.

OR

Explain movement concept. Classify fundamental movement skill.

Q. 3. Attempt (any five) : [10]

- (a) Grandslam Tournaments of Tennis.
- (b) Any four activities to maintain wellness.
- (c) Which two major sports events were held at New Delhi in the year 2010
- (d) Define : Technique, coaching.
- (e) Competition structure of University level tournament.
- (f) Write the names of Olympic Medal Winners of India.
- (g) Which country is going to host next soccer world cup?

Q. 4. Write short notes (any two) : [10]

- (a) Measures to maintain effectiveness of a teacher.
- (b) Knockout fixture of 12 teams.
- (c) Technology in Physical Education.
- (d) Problems in Physical Education.

मराठी रूपांतर

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : १००

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(२) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
(३) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण आहेत.

विभाग - १

प्र. १. ताण म्हणजे काय सांगून ताणाचे प्रकार सांगा. खेळाडूचा ताण वाढण्याची कारणे सांगून, ताण व्यवस्थापनाचे उपाय सुचवा.

[१५]

किंवा

योग म्हणजे काय? पतंजली योग सूत्रातील अष्टांग योगातील प्रथम चार अंगांचे सविस्तर वर्णन करा.

प्र. २. शारीरिक सुदृढतेचे विविध घटक सविस्तर स्पष्ट करा.

[१५]

किंवा

आरोग्याधिष्ठित शारीरिक सुदृढता घटकांचे शालेय विद्यार्थ्यांच्या जीवनातील महत्त्व सोदाहरण स्पष्ट करा.

प्र. ३. टिपा लिहा (कोणत्याही दोन):

[१०]

- (अ) शारीरिक सुदृढतेवर परिणाम करणारे घटक.
(ब) मानसिक आरोग्य.
(क) दिशाभिमुखता - पाच सचित्र सराव पद्धती.
(ड) स्थूलता व शारीरिक उपक्रम.
(इ) कर्मयोग, मंत्रयोग.

प्र. ४. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

[१०]

- (अ) प्रत्याहार म्हणजे काय?
- (ब) योगाबद्दलचे कोणतेही दोन गैरसमज.
- (क) स्नायूच्या ताकदीची व्याख्या.
- (ड) कृतिशील जीवनशैलीवर होणारा कुलपद्धतीचा परिणाम.
- (इ) बहिरंग योगाची नावे.
- (फ) शारीरिक सुदृढता विकसित करणारी कोणतीही एक प्रशिक्षण पद्धती.
- (ग) योगाचे दोन शारीरिक व दोन मानसिक फायदे.

विभाग - २

प्र. १. स्थूलतेचे घटक कोणते? स्थूलता व्यवस्थापन तुम्ही कसे कराल? सविस्तर लिहा.

[१५]

किंवा

शारीरिक कृती म्हणजे काय? शारीरिक कृतींचे फायदे सविस्तर लिहा.

प्र. २. राज्य व राष्ट्रीय स्तरावरील क्रीडा पारितोषिकांची यादी करा. राज्य व राष्ट्रीय स्तरावर दिल्या जाणाऱ्या प्रत्येकी दोन पारितोषिकांचे वर्णन करा.

[१५]

किंवा

हालचालीची संकल्पना सविस्तर स्पष्ट करा. मूलभूत हालचालींच्या कौशल्यांचे वर्गीकरण करा.

प्र. ३. खालीलपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा :

[१०]

- (अ) टेनिस या खेळाच्या ग्रॅण्डस्लॅम स्पर्धा कोणत्या?
- (ब) निरामयता राखण्यासाठीचे कोणतेही चार उपक्रम सुचवा.
- (क) नवी दिल्ली येथे सन २०१० मध्ये कोणत्या दोन मोठ्या स्पर्धा आयोजित झाल्या?
- (ड) व्याख्या द्या : तंत्र (Technique), मार्गदर्शन (Coaching)
- (इ) विद्यापीठस्तरीय स्पर्धांची रचना.

- (फ) ऑलिंपिकमधील पदक विजेत्या भारतीय खेळाडूंची नावे लिहा.
(ग) आगामी फुटबॉल विश्व चपक स्पर्धा आयोजन करणारा देश कोणता?

प्र. ४. टिपा लिहा (फक्त दोन) :

[१०]

- (अ) शिक्षकाची परिणामकारकता टिकविण्याचे उपाय.
(ब) बाद पद्धतीचे बारा संघांचे सामनापत्रक.
(क) शारीरिक शिक्षणातील तंत्रज्ञान.
(ड) शारीरिक शिक्षणाच्या समस्या.

Total No. of Questions - 04+04]

[Total No. of Printed Pages - 20

[4159] – 55

B. Ed. (PHY. EDU.) (SEMESTER - I)

Examination – 2012

Paper - V - A

**METHODOLOGY OF TEACHING PHYSICAL
EDUCATION**

(2008 Course)

Time : Three Hours

Marks : 50

Note : (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *Answers to the two sections should be written in separate books.*

(iii) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1. Compare and contrast between productive and reproductive teaching styles. Explain in detail command style and divergent discovery style. [15]

OR

Explain in details the 'Diamond Conceptual Framework' and discuss how the present State Physical Education Curriculum is based on this concept.

Q.2. Describe in detail different qualities of an effective teacher. [15]

OR

(A) Explain in details the FITT protocol and Physical Activity Pyramid. [8]

(B) Write down techniques to prevent behaviour problems before they occur. [7]

Q.3. Attempt the following (**any five**) :

[10]

- (a) Draw various class formations and write when they are used.
- (b) Classify various teaching styles.
- (c) Explain facial expressions and gestures that send typical unsaid messages.
- (d) What is movement concept?
- (e) What are typical physical distances and nonverbal messages?
- (f) Write the steps of a lesson plan.
- (g) What are class protocols?

Q.4. Write short notes (**any two**) :

[10]

- (a) NASPE - Objectives of Physical Education.
- (b) Factors to be considered in selecting an appropriate teaching style.
- (c) Year plan and Unit plan.
- (d) Importance of CCM.

(मराठी रूपांतर)

गुण : ५०

प्र. १. उत्पादित आणि पुनरुत्पादित अध्यापन शैलींमध्ये तुलना आणि फरक करा. हुकूम शैली आणि केंद्रोत्सारी शोध शैली स्पष्ट करा. [१५]

किंवा

‘डायमंड संकल्पनात्मक रचना’ स्पष्ट करा. राज्याचा सध्याचा शारीरिक शिक्षण अभ्यासक्रम या रचनेवर कसा आधारित आहे त्याची चर्चा करा.

प्र. २. प्रभावी शिक्षकाच्या विविध गुणवत्तांची चर्चा करा. [१५]

किंवा

(अ) एफ आय टी टी शिष्टाचार व शारीरिक उपक्रम पिरॅमिड स्पष्ट करा. [८]

(ब) वर्तन समस्या निर्माण होण्यापूर्वीचे प्रतिबंधात्मक उपाय सुचवा. [७]

प्र. ३. कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा : [१०]

(अ) विविध वर्गरचनांची चित्रे काढून, त्या रचना कधी वापरतात ते लिहा.

(ब) अध्यापनाच्या विविध शैलींचे वर्गीकरण करा.

(क) हावभाव आणि शरीरधारणेतून दिले जाणारे अबोल संदेश कोणते ते स्पष्ट करा.

(ड) हालचाल संकल्पना म्हणजे काय?

(इ) विशिष्ट शारीरिक अंतरे व दिले जाणारे संदेश काय असतात?

(फ) पाठाच्या नियोजनातील विविध पायऱ्या लिहा.

(ग) वर्गासाठी शिष्टाचार म्हणजे काय?

प्र. ४. टिपा लिहा (कोणतेही दोन) : [१०]

(अ) नॅस्पीई (NASPE) - शारीरिक शिक्षण उद्दिष्टे

(ब) योग्य अध्यापन शैलीसाठी लक्षात घ्यावयाचे घटक

(क) वार्षिक नियोजन व घटक नियोजन

(ड) आशययुक्त अध्यापनशैलीचे महत्त्व

SECTION - B
Methodology of Teaching English

Marks : 50

Q. 5. List down various teaching methods used in English teaching. Explain in detail Direct method and Grammar Translation method. [15]

OR

Write the various structural approaches of teaching English and explain in detail story-telling and dramatization approach.

Q. 6. Write the importance of CCM in teaching of English and explain the concept in details. [15]

OR

(A) What is formal and functional grammar? [8]

(B) What are the objectives of teaching English? [7]

Q. 7. Answer the following (any five) : [10]

- (a) Write qualities of an ideal English teacher.
- (b) What are the types of poetry?
- (c) State the values that could be inculcated through English teaching.
- (d) Give examples of teaching aids.
- (e) Write in brief about main skills developed through English teaching.
- (f) What must be included in an English language laboratory?
- (g) Write about steps in the lesson of English language.

Q. 8. Write short notes (any two) : [10]

- (a) Importance of loud reading.
- (b) English as international language.
- (c) Importance of teaching aids.
- (d) Forms of composition.

SECTION - B
मराठी अध्यापन पद्धती

गुण : ५०

प्र. ५. मातृभाषा अध्ययन-अध्यापनाची उद्दिष्टे सांगून प्रकटीकरणात्मक उद्दिष्टांचा शिक्षकाला कसा उपयोग होतो ते पटवून द्या. [१५]

किंवा

मातृभाषेच्या अध्ययनासाठी कोणकोणत्या तत्त्वांचे पालन करणे आवश्यक असते? चर्चा करा.

प्र. ६. (अ) शैक्षणिक साधनांचे प्रकार कोणते? दृक् साधनांचे अध्यापनात होणारे फायदे लिहा. [८]

(ब) व्याकरण अध्यापन पद्धती व तिचे महत्त्व पटवून द्या. [७]

किंवा

आशययुक्त अध्यापन पद्धतीची व्याख्या द्या. कोणत्याही दोन पद्धतींचे गुण-दोष लिहा. [१५]

प्र. ७. थोडक्यात उत्तरे द्या. (कोणतेही पाच) : [१०]

(अ) अध्ययन-अध्यापनाच्या व्याख्या द्या.

(ब) वाचनाचे महत्त्व सांगा.

(क) शैक्षणिक साधने म्हणजे काय?

(ड) पाठ्यपुस्तकाचे निकष लिहा.

(इ) नियोजनाचे प्रकार कोणते?

(फ) मातृभाषेच्या सद्यस्थितीची थोडक्यात माहिती लिहा.

प्र. ८. टिपा लिहा (कोणतेही दोन) : [१०]

(अ) काव्य अध्यापन.

(ब) भाषा प्रयोगशाळा.

(क) मातृभाषेचा शिक्षक.

(ड) आशययुक्त अध्यापन पद्धतीची उद्दिष्टे.

SECTION - B
हिन्दी अध्यापन पद्धति

गुणांक : ५०

प्र. ५. निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर लिखिए (केवल पाँच) : [१५]

- (अ) त्रिभाषा सूत्र की जानकारी दीजिए।
- (ब) गद्य अध्यापन के चार उद्देश्य लिखिए।
- (स) कविता अध्यापन का महत्त्व स्पष्ट कीजिए।
- (द) माध्यमिक शालाओं में हिन्दी अध्यापन के चार उद्देश्य बताइए।
- (इ) अध्यापन में श्रव्य-दृक् साधनों का उपयोग क्यों करना चाहिए?
- (फ) व्याकरण का पाठ रोचक बनाने के लिए आप कौनसे प्रयास करेंगे?
- (ग) हिन्दी अध्यापन में दूरदर्शन का उपयोग किस तरह करेंगे?

प्र. ६. हिन्दी अध्यापन में आशययुक्त अध्यापन पद्धति का उपयोग किस तरह करेंगे? स्पष्ट कीजिए। [१५]

अथवा

कविता अध्यापन की विभिन्न पद्धतियाँ स्पष्ट कीजिए।

प्र. ७. पाठ नियोजन का महत्त्व स्पष्ट करते हुए किसी एक पाठ का नमूना तैयार कीजिए। [१०]

अथवा

वाचन का महत्त्व स्पष्ट करते हुए वाचन के प्रकार स्पष्ट कीजिए।

प्र. ८. टिप्पणियाँ लिखिए (कोई दो) : [१०]

- (अ) हिन्दी भाषा का महत्त्व
- (ब) व्याकरण अनुवाद प्रणाली
- (स) हिन्दी अध्यापन में आधुनिक तंत्रज्ञान
- (द) हिन्दी अध्यापक के गुण

SECTION - B
Methodology of Teaching Geography

Marks : 50

Q. 5. What is Project Method? Explain the merits and demerits of this method. [15]
Which project will you suggest for 8th std.

OR

Write different concepts of Geography? Which concept is suitable according to you and why?

Q. 6. Which Teaching aids will you use for the following units? Explain how will you use them effectively? [15]

- (A) Shrilanka
- (B) Types of Rocks

OR

Explain the place of Geography in school curriculum and write general objective of teaching Geography.

Q. 7. Write in short (**any five**) : [10]

- (a) Types of Grammar in Geography.
- (b) Steps of Lesson.
- (c) Steps of Content Analysis.
- (d) Meteorological Instruments.
- (e) Remedial Teaching.
- (f) Which teaching method will you use for teaching Unit of Maps?
- (g) Which teaching aid will you use for teaching Unit of Climate?

Q. 8. Write short notes (**any two**) : [10]

- (a) Local Geography.
- (b) Correlation of Geography with History.
- (c) Basic structure of Geography.
- (d) Year Planning.

(मराठी रूपांतर)
भूगोल अध्यापन पद्धती

गुण : ५०

प्र. ५. प्रकल्प पद्धती म्हणजे काय? या पद्धतीचे गुण व मर्यादा सांगा. इयत्ता ८ साठी तुम्ही कोणते प्रकल्प सुचवाल?

[१५]

किंवा

भूगोलाच्या निरनिराळ्या संकल्पना सांगा. त्यांतील कोणती तुम्हांस अधिक योग्य वाटते व का?

प्र. ६. खालील घटक शिकविताना तुम्ही कोणकोणती शैक्षणिक साधने वापराल? त्यांचा उपयोग तुम्ही कशा प्रकारे कराल? :

(अ) श्रीलंका

(ब) खडकांचे प्रकार

[१५]

किंवा

शालेय अभ्यासक्रमातील भूगोलाचे स्थान स्पष्ट करून भूगोल अध्यापनाची सर्वसामान्य उद्दिष्टे लिहा.

प्र. ७. थोडक्यात लिहा (कोणतेही पाच) :

[१०]

(अ) भूगोलातील व्याकरणाचे प्रकार.

(ब) पाठाच्या पायऱ्या.

(क) आशय विश्लेषणाच्या पायऱ्या.

(ड) हवामानदर्शक यंत्रे.

(इ) उपचारात्मक अध्यापन.

(फ) 'नकाशा' हा पाठ शिकविताना तुम्ही कोणत्या अध्यापन पद्धतीचा उपयोग कराल?

(ग) 'हवामान' हा पाठ शिकविताना तुम्ही कोणत्या शैक्षणिक साधनांचा उपयोग कराल?

प्र. ८. टिपा लिहा (कोणतेही दोन) :

[१०]

(अ) स्थानिक भूगोल

(ब) भूगोलाचा इतिहासाशी समवाय

(क) भूगोलाची पायाभूत संरचना

(ड) वार्षिक नियोजन

SECTION - B

Methodology of Teaching Information Technology

Marks : 50

Q.5. Write in details about commonly used teaching methods in I.T. teaching. [15]

OR

Explain the scope of I.T. in education.

Q.6. What is Year Plan? Explain importance and steps of planning a Unit and a Lesson. [15]

OR

(A) Write about aims and objectives of teaching I.T. [8]

(B) What is the importance of I.T. in daily life. [7]

Q.7. Answer the following (**any five**) : [10]

- (a) Write characteristics of a good I.T. textbook.
- (b) Which activities can be done using I.T. in school?
- (c) What are the various ways of I.T. communication?
- (d) Which values are imparted through I.T. teaching?
- (e) What is online learning?
- (f) Which methods can be used to teach the following topics :
Excel-worksheet, chatting.
- (g) Write essential facilities in an I.T. laboratory.

Q.8. Write short notes (**any two**) : [10]

- (a) Importance of teaching aids.
- (b) Ideal I.T. teacher.
- (c) Online and Offline learning.
- (d) Steps in a lesson.

(मराठी रूपांतर)

गुण : ५०

प्र. ५. माहिती तंत्रज्ञान अध्यापनात सामान्यपणे वापरण्यात येणाऱ्या अध्यापन पद्धतींबद्दल सविस्तर लिहा. [१५]

किंवा

शिक्षणक्षेत्रातील माहिती तंत्रज्ञानाची व्याप्ती स्पष्ट करा.

प्र. ६. वार्षिक नियोजन म्हणजे काय? घटक नियोजन तसेच पाठ नियोजनाचे महत्त्व व त्यातील पायऱ्या स्पष्ट करा. [१५]

किंवा

(अ) माहिती तंत्रज्ञान अध्यापनाची ध्येये व उद्दिष्टे लिहा. [८]

(ब) दैनंदिन जीवनातील माहिती तंत्रज्ञानाचे महत्त्व काय आहे? [७]

प्र. ७. कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा : [१०]

(अ) माहिती तंत्रज्ञानाच्या चांगल्या पाठ्यपुस्तकाची वैशिष्ट्ये लिहा.

(ब) शाळेमध्ये माहिती तंत्रज्ञानाचा वापर कोणत्या कृतींमध्ये होऊ शकतो?

(क) माहिती तंत्रज्ञानाद्वारे संप्रेषणाचे विविध मार्ग कोणते?

(ड) माहिती तंत्रज्ञान अध्यापनाद्वारे कोणती मूल्ये जोपासली जातात?

(इ) ऑनलाईन अध्ययन म्हणजे काय?

(फ) पुढील घटक शिकविण्यासाठी कोणत्या पद्धती वापरता येतील :
एक्सेल-वर्कशीट, चॅटिंग.

(ग) माहिती तंत्रज्ञान कक्षामधील आवश्यक सुविधा कोणत्या?

प्र. ८. संक्षिप्त टिपा लिहा (कोणतेही दोन) : [१०]

(अ) शैक्षणिक साधनांचे महत्त्व.

(ब) आदर्श माहिती तंत्रज्ञान शिक्षक.

(स) ऑनलाईन व ऑफलाईन अध्ययन.

(द) पाठातील पायऱ्या.

SECTION - B
Methodology of Teaching History

Marks : 50

Q.5. Discuss in detail various objectives of teaching History in secondary school level. [15]

OR

Write in detail the aims, objectives and values of teaching History.

Q.6. Explain the need and importance of content-cum-methodology in teaching-learning History. [15]

OR

Write importance of teaching method. Explain discussion method and source method of teaching History.

Q.7. Give answer in brief (**any five**) : [10]

- (a) Write types of History.
- (b) Write types of project method.
- (c) Write professional qualification of History teacher.
- (d) Write any two criteria of good curriculum.
- (e) Write History teacher's qualities.
- (f) Write two problems in teaching History.

Q.8. Write short notes (**any two**) : [10]

- (a) Correlation of History and Geography.
- (b) Unit Plan.
- (c) Correlation of History and Civics.
- (d) Place of newspaper aids in teaching History.

(मराठी रूपांतर)

इतिहास अध्यापन पद्धती

गुण : ५०

प्र. ५. माध्यमिक शाळा स्तरावरील इतिहास अध्यापनाच्या विविध उद्दिष्टांची सविस्तर चर्चा करा. [१५]

किंवा

इतिहास अध्यापनाची ध्येये, उद्दिष्टे आणि मूल्ये सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र. ६. इतिहास अध्ययन-अध्यापनात आशययुक्त अध्यापन पद्धतीची गरज व महत्त्व स्पष्ट करा. [१५]

किंवा

अध्यापन पद्धतीचे महत्त्व लिहा. चर्चा पद्धती आणि आधार पद्धती या इतिहास अध्यापनाच्या दोन पद्धती स्पष्ट करा.

प्र. ७. थोडक्यात उत्तरे द्या (कोणतेही पाच) : [१०]

- (अ) इतिहासाचे प्रकार लिहा.
- (ब) प्रकल्प पद्धतीचे प्रकार लिहा.
- (क) इतिहास शिक्षकाची व्यावसायिक पात्रता लिहा.
- (ड) चांगल्या अभ्यासक्रमाचे कोणतेही दोन निकष लिहा.
- (इ) इतिहास शिक्षकाची गुणवत्ता लिहा.
- (फ) इतिहास अध्यापनातील कोणत्याही दोन समस्या लिहा.

प्र. ८. टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) : [१०]

- (अ) इतिहास व भूगोल यांतील समवाय.
- (ब) घटक नियोजन.
- (स) इतिहास व नागरिकशास्त्र यांतील समवाय.
- (द) वर्तमानपत्र साधनांचे इतिहास अध्यापनातील महत्त्व.

SECTION - B

Methodology of Teaching Environmental Science

Marks : 50

- Q.5.** What are the objectives of teaching environmental science in school? [15]
Explain place of environmental science in school curriculum.

OR

Elaborate nature, scope and importance of environmental science.

- Q.6.** What is importance of structure? Give the structure of environmental science. Describe place of pollution in structure of environmental science. [15]

OR

What is project method? Explain how would you apply this method for teaching waste management in environmental science? Write waste management project.

- Q.7.** Write short notes on (**any two**) : [10]

- (a) Journey method and Laboratory method.
- (b) Correlation of Environmental Science and Geography.
- (c) Importance of teaching aids.
- (d) Lesson plan.

- Q.8.** Match the pairs : [10]

(a) Coal Minerals	(i) Air pollution
(b) Earthquake	(ii) Dearness
(c) Smoke	(iii) Medical waste
(d) Explosion of population	(iv) Natural wealth
(e) Used injection syringe	(v) Natural calamity
	(vi) Water pollution

(मराठी रूपांतर)

पर्यावरणशास्त्र अध्यापन पद्धती

गुण : ५०

प्र. ५. शाळेमध्ये पर्यावरणशास्त्र शिकविण्याची उद्दिष्टे कोणती? पर्यावरणशास्त्राचे शालेय अभ्यासक्रमातील स्थान स्पष्ट करा.

[१५]

किंवा

पर्यावरणशास्त्राची संकल्पना, व्याप्ती व महत्त्व सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र. ६. संरचनेचे महत्त्व काय? पर्यावरणशास्त्राची संरचना द्या. प्रदूषणाचे पर्यावरणशास्त्राच्या संरचनेतील स्थान स्पष्ट करा.

[१५]

किंवा

प्रकल्प पद्धती म्हणजे काय? पर्यावरणशास्त्र अध्यापनामध्ये कचऱ्याचे व्यवस्थापन शिकवताना या पद्धतीचे उपयोजन कसे कराल? कचऱ्याच्या व्यवस्थापनावर प्रकल्प लिहा.

प्र. ७. टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

[१०]

- (अ) प्रवास पद्धती व प्रयोगशाळा पद्धती.
- (ब) पर्यावरणशास्त्र व भूगोल सहसंबंध.
- (क) शैक्षणिक साधनांचे महत्त्व.
- (ड) पाठ टाचण.

प्र. ८. जोड्या जुळवा :

[१०]

(अ) कोळसा खनिजे	(i) हवा प्रदूषण
(ब) भूकंप	(ii) महागाई
(क) धूर	(iii) वैद्यकीय कचरा
(ड) लोकसंख्या विस्फोट	(iv) नैसर्गिक साधन संपत्ती
(इ) वापरलेली इंजेक्शनची सिरींज	(v) नैसर्गिक आपत्ती
	(vi) जल प्रदूषण

SECTION - B
Methodology of Teaching Science

Marks : 50

Q.5. List out methods of teaching Science and explain any two in detail. [15]

OR

What is content - cum - methodology? Explain its importance and need in detail.

Q.6. What is correlation? Explain correlation between Science faculty (Branches) with Science and Science with Geography. [15]

OR

(A) Explain in detail objectives of teaching Science. [8]

(B) How different teaching aids are used for teaching Science? [7]

Q.7. Write in short (**any five**) : [10]

- (a) Define Science.
- (b) Steps of Lesson plan.
- (c) Remedial teaching in Science.
- (d) Homework.
- (e) Ideal Textbook of Science.
- (f) Place of Science in daily life.
- (g) Science fair.

Q.8. Write short notes (**any two**) : [10]

- (a) Structure of Science.
- (b) Demonstration method.
- (c) Importance of Unit Plan and Year's Plan.

(मराठी रूपांतर)

शास्त्र अध्यापन पद्धती

गुण : ५०

प्र. ५. शास्त्र अध्यापनाच्या विविध पद्धतींची यादी देऊन कोणत्याही दोन पद्धतींचे सविस्तर स्पष्टीकरण द्या. [१५]

किंवा

आशययुक्त अध्यापन पद्धती म्हणजे काय? त्याचे महत्त्व व गरज सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र. ६. समवाय म्हणजे काय? शास्त्र व शाखा अंतर्गत आणि शास्त्र व भूगोल यांतील समवाय स्पष्ट करा. [१५]

किंवा

(अ) शास्त्र अध्यापनाची उद्दिष्टे सविस्तर स्पष्ट करा. [८]

(ब) शास्त्र अध्यापनासाठी विविध शैक्षणिक साधनांचा कसा वापर होतो? [७]

प्र. ७. थोडक्यात लिहा (कोणतेही पाच) : [१०]

(अ) शास्त्राची व्याख्या द्या.

(ब) पाठ टाचणाच्या पायऱ्या.

(क) शास्त्रातील उपचारात्मक अध्यापन.

(ड) गृहपाठ.

(इ) आदर्श शास्त्र पाठ्यपुस्तक.

(फ) दैनंदिन जीवनात शास्त्राचे स्थान.

(ग) शास्त्र जत्रा.

प्र. ८. टिपा लिहा (कोणतेही दोन) : [१०]

(अ) शास्त्र संरचना

(ब) दिग्दर्शन पद्धती

(क) घटक नियोजन आणि वार्षिक नियोजनाचे महत्त्व

SECTION - II
Methodology of Teaching Mathematics

Marks : 50

Q.5. Write in short (**any five**) : **[10]**

- (a) Deductive method of teaching - give examples.
- (b) Steps in Harbartian Method.
- (c) Concept of triangle and quadrilateral.
- (d) Scope of Mathematics in school curriculum.
- (e) Importance of Teaching aids
- (f) Explain Homework.
- (g) Merits of synthetic method of teaching Mathematics.

Q.6. Explain in detail heuristic method of teaching mathematics with example. **[15]**
Discuss its merits and demerits.

OR

- (A) Discuss the importance and work of mathematics club in school atmosphere. **[7]**
- (B) Write merits and demerits of Inductive method in teaching Mathematics. **[8]**

Q.7. Explain the importance and need of content-cum-methodology in teaching - learning of Mathematics method.

OR

- (A) Characteristics of good textbook of Mathematics. **[7]**
- (B) Draft a lesson note to teach profit and loss percentage. **[8]**

Total No. of Questions - 04+04]

[Total No. of Printed Pages - 20

Q. 8. Write short notes (any two) :

[10]

- (a) Drill work and Homework.
- (b) Mathematics and Social Science.
- (c) Place of Mathematics in school curriculum.
- (d) Unit plan and Year plan.

(मराठी रूपांतर)

गणित अध्यापन पद्धती

गुण : ५०

प्र. ५. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) : [१०]

- (अ) अवगामी पद्धतीचे अध्यापन - उदाहरणे द्या.
- (ब) हर्बार्टची पचपदी.
- (क) त्रिकोण व चौकोन - संकल्पना.
- (ड) शालेय अभ्यासक्रमात गणित विषयाची व्याप्ती.
- (इ) शैक्षणिक साधने - महत्त्व लिहा.
- (फ) गृहपाठ - स्पष्ट करा.
- (ग) गणित अध्यापनातील संयोजन पद्धतीचे गुण लिहा.

प्र. ६. गणित अध्यापनातील स्वयंशोधन पद्धतीचे सविस्तर सोदाहरण विवेचन करा. त्याच्या गुण-दोषांची चर्चा करा. [१५]

किंवा

- (अ) शालेय वातावरणात गणित संघाचे महत्त्व व कार्य यांची चर्चा करा. [७]
- (ब) गणित अध्यापनातील उद्गामी पद्धतीचे गुण-दोष लिहा. [८]

प्र. ७. गणित अध्ययन-अध्यापनासाठी आशययुक्त अध्यापनाची गरज व महत्त्व स्पष्ट करा. [१५]

किंवा

- (अ) चांगल्या गणित पाठ्यपुस्तकाची वैशिष्ट्ये लिहा. [८]
- (ब) नफा-तोटा अध्यापनासाठी पाठाचे टाचण तयार करा. [७]

Total No. of Questions - 04+04]

[Total No. of Printed Pages - 20

प्र. ८. टिपा लिहा (कोणतेही दोन) :

[१०]

- (अ) सराव पाठ व गृहपाठ.
- (ब) गणित व सामाजिक शास्त्र.
- (क) शालेय अभ्यासक्रमात गणिताचे स्थान.
- (ड) घटक नियोजन व वार्षिक नियोजन

Total No. of Questions - 04]

[Total No. of Printed Pages - 04

[4159] – 601

**B. Ed. (PHY. EDU.) (SEMESTER - II)
Examination – 2012**

**PSYCHOLOGICAL BASES OF PHYSICAL
EDUCATION AND SPORTS**

(PAPER - VI)

(2010 Course)

Time : Two Hours

Total Marks : 50

Note : (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *Neat diagrams must be drawn wherever necessary.*

(iii) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1. Define Learning (Any 2). Make a list of various theories of learning and explain Conditional Response theory in detail. [15]

OR

Define Motivation (Any 2). Write types of Motivation and explain the Techniques of Motivation in detail.

Q.2. Define Motor Development. Explain adolescence stage (13 to 19 age group) suggest physical activities for Adolescence Stage. [15]

OR

Define Anxiety (Any 2) and write the types of Anxiety. Explain the anxiety coping/relaxation techniques in detail. (Any 4)

Q.3. Answer in short (**any five**) : [10]

(a) Types of Attention.

(b) Define Cognitive and Mental Process.

[4159] – 601

Page 1

P.T.O.

Total No. of Questions - 04]

[Total No. of Printed Pages - 04

- (c) Personality traits for Team Sports.
- (d) Types of Instincts.
- (e) Definition of Emotion
- (f) Definition of Thinking/Thought.
- (g) Define Memory and Forgetting.

Q.4. Write short notes (any two) :

[10]

- (a) Laws of Learning.
  - (b) Sensation and Perception.
  - (c) Transfer of Training.
  - (d) Factors affecting motor development.
-

मराठी रूपांतर

वेळ : दोन तास

एकूण गुण : ५०

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(२) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
(३) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण आहेत.

प्र. १. अध्ययनाची व्याख्या लिहा (कोणतेही दोन). अध्ययन उपपत्तींची यादी करून अभिजात [१५]
अभिसंधान उपपत्ती सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

प्रेरणेची व्याख्या लिहा (कोणतेही दोन). प्रेरणेचे प्रकार लिहा व प्रेरणेचे तंत्र स्पष्ट करा.

प्र. २. कारक विकासाची व्याख्या लिहा. कुमार (१३-१९ वयोगट) अवस्था स्पष्ट करा व कुमार [१५]
वयोगटासाठी शारीरिक उपक्रम सुचवा.

किंवा

चिंतेची व्याख्या लिहा (कोणतेही दोन) व चिंतेचे प्रकार लिहा. चिंता कमी करण्याचे तंत्र
सविस्तर लिहा.

प्र. ३. थोडक्यात उत्तरे द्या (कोणतेही पाच) : [१०]

- (अ) अवधानाचे प्रकार लिहा.
(ब) बोधात्मक व मानसिक प्रकियेची व्याख्या लिहा.
(क) सांघिक खेळांसाठी लागणारी व्यक्तिमत्त्वाची गुणवैशिष्ट्ये लिहा.
(ड) सहजप्रवृत्तीचे प्रकार.
(इ) भावनेची व्याख्या लिहा.
(फ) विचार करणे विचार याची व्याख्या लिहा.
(ग) स्मरण व विस्मरणाची व्याख्या लिहा.

Total No. of Questions - 04]

[Total No. of Printed Pages - 04

प्र. ४. टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

[१०]

(अ) अध्ययनाचे नियम लिहा.

(ब) संवेदना व अवबोध.

(क) अध्ययन संक्रमण.

(ड) कारक विकासावर परिणाम करणारे घटक.

[4159] – 602

B. Ed. (PHY. EDU.) (SEMESTER - II)
Examination – 2012
BIOMECHANICS, ATHLETIC CARE AND
REHABILITATION
(PAPER - VII)
(2010 Course)

Time : Two Hours

Total Marks : 50

- Note :** (i) *All questions are compulsory.*
(ii) *Neat diagrams must be drawn wherever necessary.*
(iii) *Figures to the right indicate full marks.*

Q. 1. State and explain Newton's laws of Motion giving suitable examples from sports and games. [15]

OR

- (A) Explain classes of levers giving suitable examples from sports and games. [8]
(B) Write how principles of stability are used and applied in sports movements. [7]

Q. 2. Classify sports injuries and write its first aid and later management. [15]

OR

- (A) Explain principle of cold modality and list its forms. [8]
(B) Explain functions of components of food. [7]

Q. 3. Write short notes (**any two**) : [10]

- (a) Scope of Sports Medicine
(b) Scope of Health Education

Total No. of Questions - 04]

[Total No. of Printed Pages - 04

- (c) Lordosis
- (d) Role of water

Q. 4. Write in short (any two) :

[10]

- (a) Define Biomechanics
- (b) Kyphosis
- (c) Projectile
- (d) Hot modality
- (e) Objectives of Sports Medicine
- (f) Scalar quantity
- (g) List causes of injuries

(मराठी रूपांतर)

वेळ : दोन तास

एकूण गुण : ५०

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(२) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
(३) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण आहेत.

प्र. १. न्यूटनचे गतिविषयक नियम सांगा व क्रीडा आणि खेळांतील उदाहरण देऊन स्पष्ट करा. [१५]

किंवा

(अ) तरफेचे प्रकार लिहा व क्रीडा आणि खेळांतील उदाहरण देऊन स्पष्ट करा. [०८]

(ब) 'स्थिरत्व'च्या तत्वांचे खेळातील हालचालींमध्ये कसे वापर व उपयोजन कराल ते लिहा. [०७]

प्र. २. खेळातील दुःखापतींचे वर्गीकरण करा व त्यांचे प्रथमोपचार व नंतरचे व्यवस्थापन कसे कराल ते लिहा. [१५]

किंवा

(अ) थंड उपचारात्मक पद्धतीचे तत्त्व लिहा व थंड उपचारात्मक पद्धतीच्या प्रकारांची यादी करा. [०८]

(ब) आहाराच्या घटकांची कार्ये स्पष्ट करा. [०७]

प्र. ३. टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) : [१०]

- (अ) क्रीडा वैद्यकशास्त्राची व्याप्ती
(ब) आरोग्य शिक्षणाची व्याप्ती
(क) उदाम स्थिती (Lordosis)
(ड) पाण्याचे कार्य

प्र. ४. थोडक्यात लिहा (कोणतेही पाच) :

[१०]

- (अ) जीवयांत्रिकीशास्त्राची व्याख्या
- (ब) कुबड (Kyphosis)
- (क) प्रक्षेपण
- (ड) उष्ण उपचारात्मक पद्धती
- (इ) क्रीडा वैद्यकशास्त्राच्या शाखांची उद्दिष्टे
- (फ) अदिश राशी
- (ग) दुःखापतींच्या कारणांची यादी

Total No. of Questions - 04]

[Total No. of Printed Pages - 04

[4159] – 603

B. Ed. (PHY. EDU.) (SEMESTER - II)

Examination – 2012

MANAGEMENT OF PHYSICAL EDUCATION

AND SPORTS

(2010 Course)

Time : Two Hours

Total Marks : 50

Note : (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *Neat diagrams must be drawn wherever necessary.*

(iii) *Figures to the right indicate full marks.*

Q. 1. What is management? Explain the basic principles of management with appropriate examples. [15]

OR

(A) Give definition of Budget. Explain the principles of Budget. [8]

(B) Write about the types of sports equipment and explain the maintenance of sports equipment. [7]

Q. 2. For Interschool football competition prepare a fixture and schedule by league method (No. of Teams - 7, No. of Grounds No. of Days. 4) [15]

OR

(A) Write the importance of Intramural Competition. [7]

(B) Explain the Principles of time table. [8]

Q.3. Write short notes (any two) : **[10]**

- (a) Merits of knock out method
- (b) Objectives of Extramural Competition
- (c) Duties of Team Manager
- (d) Criteria for Standard track

Q.4. Give answers in brief (any five) : **[10]**

- (a) Write formula for total length of standard track.
  - (b) Which is the first process while organizing a sports competition?
  - (c) Formula for 200 m. stagar with inner border.
  - (d) Types of ground.
  - (e) Definition of time table
  - (f) Importance of camp. **(any Four)**
  - (g) Formula for calculating no. of byes for upper half when total no. of byes are even in knock-out method.
-

मराठी रूपांतर

वेळ : दोन तास

एकूण गुण : ५०

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(२) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
(३) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण आहेत.

प्र. १. व्यवस्थापन म्हणजे काय? व्यवस्थापनाची तत्त्वे योग्य उदाहरणांसह स्पष्ट करा. [१५]

किंवा

(अ) अंदाजपत्रकाची व्याख्या द्या. अंदाजपत्रकाची तत्त्वे स्पष्ट करा. [०७]

(ब) क्रीडा साहित्याचे प्रकार लिहा व क्रीडा साहित्याची देखभाल कशी कराल ते स्पष्ट करा. [०८]

प्र. २. आंतरशालेय फुटबॉल स्पर्धेसाठी साखळी पद्धतीने कार्यक्रम पत्रिका / वेळापत्रक तयार करा.
(एकूण संघ - ७, एकूण क्रीडांगण - १, एकूण दिवस - ४) [१५]

किंवा

(अ) आंतरकुल स्पर्धेचे शाळेतील महत्त्व लिहा. [०७]

(ब) वेळापत्रकाची तत्त्वे स्पष्ट करा. [०८]

प्र. ३. टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) : [१०]

- (अ) बाद पद्धतीचे फायदे
(ब) बहिर्गत स्पर्धेची उद्दिष्टे
(क) संघ व्यवस्थापकाची कार्ये
(ड) प्रमाणित ट्रॅकचे निकष

प्र. ४. थोडक्यात उत्तरे द्या (कोणतेही पाच) :

[१०]

- (अ) प्रमाणित ट्रॅकची एकूण लांबी काढण्याचे सूत्र लिहा.
- (ब) क्रीडा स्पर्धेचे आयोजन करताना कोणती पहिली पायरी आहे?
- (क) कठडा असताना २०० मी. साठी वाढीव प्रारंभ काढण्याचे सूत्र कोणते आहे?
- (ड) क्रीडांगणाचे प्रकार
- (इ) वेळापत्रकाची व्याख्या द्या.
- (फ) शिबिराचे महत्त्व (कोणतेही चार)
- (द) बाद पद्धतीत एकूण बाईजची संख्या सम असताना वरील हाफसाठी बाईज काढण्याचे सूत्र .....

Total No. of Questions - 04]

[Total No. of Printed Pages - 04

[4159] – 604

B. Ed. (PHY. EDU.) (SEMESTER - II)

Examination – 2012

ESSENTIALS OF PHYSICAL EDUCATION

AND SPORTS

(2010 Course)

Time : Two Hours

Total Marks : 50

- Note :**
- (i) *All questions are compulsory.*
  - (ii) *Neat diagrams must be drawn wherever necessary.*
  - (iii) *Figures to the right indicate full marks.*
-
-

Q.1. Discuss the problems and issues in School Level Physical Education. [15]

OR

Which are the different fundamental skills? Suggest the activities for developing 'Jumping' and 'Catching' skills.

Q.2. Which are the different major sports competitions at the international level? Write information about the following sports competitions : [15]

- (a) Olympic Games
- (b) Paralympics Games
- (c) Grand Slams
- (d) SAG Games

OR

According to you who can be the effective physical education teacher?

Q.3. Answer in short :

[10]

- (a) 'Santosh Trophy' sports competition related to which sports?
- (b) Which is the highest Sports Award in India?
- (c) World record of men shor put.
- (d) Champion Team of Ranji Trophy 2012.
- (e) Beijing Olympic sports 2008 basketball winner male team.
- (f) Current World No. 1 football men team.
- (g) Name the award given to female coach in Maharashtra.
- (h) List the age groups for SGFI games.
- (i) Define Exercise.
- (j) Name the technology used in cricket to predict the length and height of ball.

Q.4. Write short note (**any two**) :

[10]

- (a) Space Awareness
  - (b) Arjun Award
  - (c) Name any ten specific exercises with their objectives
  - (d) Modern technology used in Athletics
-

(मराठी रूपांतर)

वेळ : दोन तास

एकूण गुण : ५०

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(२) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
(३) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण आहेत.

प्र. १. शालेय स्तरावरील शारीरिक शिक्षणातील समस्या व मुख्य प्रश्नांची चर्चा करा. [१५]

किंवा

विविध मूलभूत कौशल्ये कोणती हे सांगा. 'उड्या मारणे' व 'झेलणे' या कौशल्यांसाठी विविध उपक्रम सुचवा.

प्र. २. आंतरराष्ट्रीय स्तरावरील विविध क्रीडा स्पर्धा कोणत्या? खालील क्रीडा स्पर्धाविषयी थोडक्यात माहिती लिहा : [१५]

- (अ) ऑलिम्पिक क्रीडास्पर्धा
(ब) अपंगांच्या (पॅरालिम्पिक) क्रीडास्पर्धा
(क) ग्रँड स्लॅम्स
(ड) सॅग (S. A. G.) क्रीडास्पर्धा

किंवा

तुमच्या मते परिणामकारक शारीरिक शिक्षण शिक्षक कोण होऊ शकेल? सविस्तर उत्तर लिहा.

प्र. ३. थोडक्यात उत्तरे लिहा : [१०]

- (अ) 'संतोष ट्रॉफी' क्रीडास्पर्धा ही कोणत्या खेळाशी निगडित आहे?
(ब) भारतातील सर्वोच्च क्रीडा पुरस्कार कोणता?
(क) पुरुष गोळा फेकीचा जागतिक उच्चांक लिहा.
(ड) २०१२चा रणजी करंडक विजेता संघ कोणता?

- (इ) २००८मध्ये झालेल्या बीजिंग ऑलिम्पिक क्रीडास्पर्धामधील विजेता पुरुष बास्केट बॉल संघ कोणता?
- (फ) सध्याचा जागतिक क्रमांक १चा फुटबॉल संघ कोणता?
- (ग) महाराष्ट्रात महिला क्रीडा मार्गदर्शकाला दिला जाणारा पुरस्कार लिहा.
- (ह) एस. जी. एफ. आय. स्पर्धांचे वयोगट लिहा.
- (य) व्यायामाची व्याख्या द्या.
- (ज) क्रिकेटमधील चेंडूची उंची व दिशा आजमावण्यासाठी वापरण्यात येणाऱ्या तंत्रज्ञानाचे नाव सांगा.

प्र. ४. टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

[१०]

- (अ) अवकाश जाणीव.
- (ब) अर्जुन पुरस्कार.
- (क) उद्दिष्टांसह कोणत्याही दहा व्यायाम प्रकारांची नावे सांगा.
- (ड) मैदानी क्रीडा स्पर्धामध्ये वापरण्यात येणारे आधुनिक तंत्रज्ञान.

Total No. of Questions - 04]

[Total No. of Printed Pages - 04

[4159] – 605

B. Ed. (PHY. EDU.) (SEMESTER - II)
Examination – 2012

EVALUATION AND STATISTICAL PROCEDURE
IN PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS

(PAPER - X)

(2010 Course)

Time : Two Hours

Total Marks : 50

- Note :**
- (i) *All questions are compulsory.*
  - (ii) *Neat diagrams must be drawn wherever necessary.*
  - (iii) *Figures to the right indicate full marks.*
  - (iv) *Use of electronic pocket calculator is allowed.*

Q.1. Define Test, Measurement, Evaluation and Assessment. Write their need and importance in Physical Education and Sports. **[15]**

OR

Give meanings of Test, Measurement, Evaluation and Assessment.
Write classification of tests in detail.

Q.2. (A) What is Central Tendency. Explain measures of Central Tendency in detail. **[8]**

(B) Normal Probability Curve. **[7]**

OR

Find out the Mean, Median and Mode and interpreter. **[5]**

C.I.	95-99	90-94	85-89	80-84	75-79	70-74	65-69	60-64	55-59	50-54
Freq.	3	5	6	7	5	3	2	2	1	1

Q.3. Answer in short (any five) :

[10]

- (a) Name the fitness tests for Muscular Endurance and Flexibility.
- (b) Types of Evaluation.
- (c) Formula of BMI and WHR.
- (d) 21, 29, 15, 17, 32 : Find the Median.
- (e) Objective of Vertical Jump Fitness Test.
- (f) Draw a labeled diagram of 30 mt. fly test.
- (g) Interpret –
  - (i) BMI of Anil is 27
  - (ii) BMI of Namrata is 23

Q.4. Short notes (any two) :

[10]

- (a) Product Process Evaluation.
  - (b) AAHPERD Youth Fitness Test.
  - (c) Johnson's Basketball Dribbling Test.
  - (d) Variability.
-

मराठी रूपांतर

वेळ : दोन तास

एकूण गुण : ५०

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
 (२) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
 (३) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण आहेत.
 (४) इलेक्ट्रॉनिक पॉकेट कॅलक्युलेटर वापरण्याची परवानगी आहे.

प्र. १. कसोटी, मापन, मूल्यमापन व अर्थविवेचन यांच्या व्याख्या सांगान त्यांची शारीरिक शिक्षण व खेळातील गरज व महत्त्व लिहा.

[१५]

किंवा

कसोटी, मापन, मूल्यमापन व अर्थविवेचन यांचे अर्थ स्पष्ट करा. कसोट्यांचे वर्गीकरण सविस्तर लिहा.

प्र. २. (अ) केंद्रीय प्रवृत्ती म्हणजे काय? केंद्रीय प्रवृत्तीची परिमाणे सविस्तर स्पष्ट करा.

[०८]

(ब) प्रसामान्य संभाव्य वक्र.

[०७]

किंवा

खालील वारंवारिता विभाजनाचे मध्यमान, मध्यगा व बहुलक काढा व अर्थविवेचन लिहा :

[१५]

अंतराल	१५-१९	१०-१४	८५-८९	८०-८४	७५-७९	७०-७४	६५-६९	६०-६४	५५-५९	५०-५४
वारंवारिता	३	५	६	७	५	३	२	२	१	१

प्र. ३. थोडक्यात उत्तरे द्या (कोणत्याही पाच) :

[१०]

(अ) स्नायूंची ताकद व लवचिकतेसाठी शारीरिक तंदुरुस्ती कसोट्या लिहा.

(ब) मूल्यमापनाचे प्रकार.

- (क) बीएमआय व डब्ल्यूएचआरचे सूत्र लिहा.
- (ड) २१, २९, १५, १७, ३२ मध्यगा शोधा.
- (इ) व्हर्टिकल जम्प कसोटीचा उद्देश/हेतू लिहा.
- (फ) ३० मी. फ्लाय टेस्टची नामनिर्देशित सुबक आकृती काढा.
- (ग) अर्थविवेचन करा :
- (i) अनिलचा शरीर वस्तुमान गुणांक (BMI) २७ आहे.
- (ii) नम्रताचा शरीर वस्तुमान गुणांक (BMI) २३ आहे.

प्र. ४. टिपा लिहा (कोणतेही दोन) :

[१०]

- (अ) कृती आणि परिमाण मूल्यमापन
- (ब) अपार्ड (AAHPERD) युवक तंदुरुस्ती कसोटी
- (क) जॉन्सनची बास्केटबॉल ड्रिबलिंग कसोटी
- (ड) विचलनशीलता

